

Studiekeuzebegeleiding en leren kiezen

Pascale Van Camp - Ann Van Reeth – Lieve Van Gorp
Maart 2011



Inhoud

1	Theoretisch model: 6 studiekeuzetaken (Verschueren en Germeijs)	7
1.1	Schematische voorstelling	7
1.2	6 studiekeuzetaken	7
2	Keuzestijlen	8
2.1	Definitie	8
2.2	Kiezen is een kunst.....	9
2.2.1	Waarom is kiezen belangrijk ?.....	9
2.2.2	Kiezen: overeenstemming tussen gevoel en verstand	10
2.2.3	Bewust kiezen: zelfregulering	11
2.2.4	De 7 keuzestijlen	12
2.2.5	7 Keuzestijlen – schematisch overzicht.....	13
2.3	Kiezen is een kunst - game	16
2.4	Kiezen is een kunst – concreet werkmateriaal	16
3	Begeleiden bij Leren kiezen.....	18
3.1	Is de logisch- rationale keuzestijl, de logische ?.....	18
3.2	Loopbaangesprek - voorbeeld	19
3.3	Werken met een keuzerooster.....	22
3.4	Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiding.....	22
3.5	Studiekeuzegesprekken	23
3.6	Voorbeelden van keuzelessen.....	24
3.7	Loopbaanleren	24
4	Invloeden mbt OLB – wie – welke ?	25
4.1	Ouders, etc.....	25
4.2	De overheid, de arbeidsmarkt	26
4.3	Oriëntatienota hervorming secundair onderwijs	27
4.4	De leraar /clb-medewerker	29
4.5	Invloed van de klassenraad	30
4.6	Invloed van de ‘organisatie’ van het onderwijs	31
4.7	Sociale ongelijkheid	32
4.7.1	Sociale ongelijkheid bij studieadvies	32
4.7.2	Keuzes maken verschillen	34
5	Strategische keuzes voor OLB op school.....	36
5.1	Ontwikkelen van stappenplannen i.s.m. CLB - vbn	36
5.2	Praktijkgids leerlingenbesprekingen	36
5.3	Vorming van leerkrachten	37
5.4	Communicatiestrategie naar ouders en leerlingen	37

1 Theoretisch model: 6 studiekeuzetaken (Verschuieren en Germeijs)

1.1 Schematische voorstelling



1.2 6 studiekeuzetaken

1. **Oriënteren op de keuze:**

leerlingen beseffen dat ze een studiekeuze moeten maken en zijn bereid zich in te zetten om een zo goed mogelijke keuze te maken.

2. **Exploreren in de breedte:**

het opzoeken van algemene informatie over het onderwijslandschap (bv. over de structuur van het hoger onderwijs)

Een ruime horizon omvat objectieve informatie over de brede waaier van studiemogelijkheden en van functies en beroepen in de maatschappij¹.

3. **Exploreren in de diepte:**

betekent dat men meer gedetailleerde informatie over bepaalde studierichtingen (bv. een cursusboek van een bepaalde studierichting bekijken) opzoekt.

4. **Exploreren van het Zelf:**

leerlingen staan stil bij kenmerken van zichzelf (bv. interesses, studiegewoonten,...).

5. **Kiezen**

Tijdens het keuzeproces maken de leerlingen op een bepaald moment een keuze voor een studierichting. Leerlingen kunnen verschillen in de mate waarin ze dicht bij dit moment staan.

6. **Binden**

De mate waarin men zeker is van de eigen keuze, deze keuze wil behouden en zich identificeert met de keuze.

¹ bron: <http://www.ond.vlaanderen.be/DVO/secundair/2degraad/vakoverschrijdend/uitgangspunten/lerenleren.htm>

2 Keuzestijlen

2.1 Definitie

keu·ze, keus de; v(m) keuzen, keuzes 1 de daad vh kiezen 2 de gelegenheid, de vrijheid om te kiezen: we hebben geen (andere) keus er kan slechts één ding gedaan worden 3 voorkeur

kie·zen koos, h gekozen 1 een keus doen: moeten ~ of delen een keus moeten doen (uit twee minder aangename dingen); het ruime sop ~ uitvaren (1) 2 bij stemming aanwijzen: iem tot voorzitter ~ 3 (telecom) een nummer draaien of in-toetsen

Kiezen vormt de essentie van leven, leren en ontwikkeling. We maken voortdurend keuzes, vanaf het moment dat we wakker worden tot het moment dat we weer naar bed gaan.

Baseert u zich bij keuzes op de ervaringen van anderen? Kiest u een boek uit de bibliotheek op het omslag of op de aansprekende titel? Is uw vakantiebestemming meestal iets volkomen verschillends van wat anderen doen omdat het iets volkomen anders is dan wat anderen doen? Het antwoord op vragen als deze zegt iets over de manier waarop u kiest. Leerlingen hebben ook hun eigen stijl van kiezen.

We leven op dit moment in een meerkeuzemaatschappij, dit betekent dat we allemaal dagelijks voor kleine en/of grote keuzes komen te staan. Vooral voor **jongeren** is het belangrijk om te leren om te gaan met al deze keuzes.

Keuzevaardigheden kun je namelijk leren. Dit vergt oefening en vaak ook begeleiding en coaching.

De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de keuzebegeleiding en -coaching :

Keuzes maken is één van de belangrijkste **vaardigheden** in het leven.

- Kiezen kun je **leren!**
- Het is van belang de te maken keuze **goed te kunnen omschrijven**.
- Alleen wanneer je de **motivatie** hebt om een keuze te maken zal je de voor jou beste keuzemogelijkheid kunnen ontdekken.
- Het **onderzoeken van jezelf**, wat je kunt, wilt en vindt is van essentieel belang in het keuzeproces.
- Het is van belang je bewust te worden van welke factoren wel en welke niet een rol wilt laten spelen bij je keuze.
- Ieder mens heeft een aantal basisbehoeftes. Als je tevreden met een keuze wilt blijven dan zal de keuze moeten voorzien in een aantal van deze behoeftes.
- Er bestaan vrijwel geen slechte keuzes. Je moet er wel overal en altijd van durven leren, alleen op deze manier kun je groeien.

2.2 Kiezen is een kunst

We baseerden ons voor het bespreken van de verschillende keuzestijlen op het boek 'Kiezen is een kunst' van Paul Beekers. (zie verder). Niet in het minst omdat het gericht is naar het onderwijs, het is een boekje dat vooral 'praktisch wil aansluiten bij het werk van docenten in de klas'.

Kiezen is een kunst

Opslaan ★
Stuur door →



€ 26,50

Bestel nu

Het is belangrijk dat jongeren kunnen kiezen. Ze leven immers in een maatschappij waarin keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid centraal staan.

Ook in het onderwijs wordt meer en meer een appèl gedaan op de zelfverantwoordelijkheid van en regie door leerlingen. Maar weten jongeren altijd hoe ze moeten kiezen?

Het is nodig dat het onderwijs nadrukkelijker dan nu het geval is, aandacht besteedt aan het leren kiezen door leerlingen.

Onderwijssoort
Voortgezet onderwijs

Bestelnummer
32191

Auteur(s)
Paul Beekers

Uitgever/jaar
Amersfoort: CPS, 2006

Materiaal
Boek: paperback, 96 p.

ISBN
978-90-6508-556-6

<http://www.cps.nl/nl/Diensten/Publicaties/Publicaties-Zoeken/Publicatie.html?pid=32191>

Hierna volgt een samenvatting van de belangrijkste hoofdstukken.

2.2.1 Waarom is kiezen belangrijk ?

Kiezen en school

Het maken van keuzes is ook op school aan de orde van de dag Je kunt zeggen dat het thema kiezen in relatie tot school voor leerlingen op drie manieren speelt:

- Kiezen voor schóól: fundamenteel speelt elke dag voor leerlingen weer de keuze hoe zichzelf te motiveren voor school. Willen ze leren, moeten ze leren of hoe zit het eigenlijk met de eigen verantwoordelijkheid van leerlingen ? Hier speelt het thema van **motivatie** en hoe je als leerling (en docent) omgaat met verantwoordelijkheid en passiviteit op school.
- Kiezen óp school: daarnaast moet een leerling tijdens zijn schoolloopbaan zelf **tallose keuzes** maken. Welke richting kies ik? Hoe plan ik mijn huiswerk? En er spelen natuurlijk ook keuzevragen in de sociaal-emotionele sfeer: met welke vrienden ga ik om?
- Kiezen ná school: dit betreft de keuze voor **vervolgopleiding**, dan wel de **baan** of het werkveld waar een leerling voor wil gaan kiezen.

Kiezen in de meerkeuzemaatschappij

Eenzijds is er een ontwikkeling zichtbaar waarin steeds **meer keuzevrijheid** ontstaat, anderzijds ervaren steeds meer mensen en met name jongeren **keuzestress** of zelfs keuzeverlamming. Zij zien door de spreekwoordelijke hoeveelheid bomen het bos niet meer. Het is dan ook niet overdreven te stellen dat in de nabije toekomst het kunnen kiezen een van de **kerncompetenties** wordt om maatschappelijk goed te kunnen functioneren.

Filmfragment 'de laatste show' op
11:10 ...

<http://www.een.be/programmas/de-laatste-show/jan-leyers>

Kiezen en motivatie

Ook in het onderwijs zet de ontwikkeling richting individualisering, eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid door. Kernpunt is de toenemende autonomie en keuzevrijheid van de leerling zelf. Inzichten uit de motivatie-theorie en leerpsychologie wijzen nadrukkelijk op het belang hiervan. Want wil er geleerd worden, zal de leerling zelf in beweging moeten komen. Hoe passende keuzes maken binnen deze vernieuwende vormen van leren is vaak de vraag ...

Kiezen en emotionele intelligentie

Goed omgaan met jezelf en de ander is de meest bondige omschrijving van dit brede gebied van vaardigheden en kennis. Het leren kiezen krijgt gelukkig wel een plek binnen de sociaal-emotionele begeleiding van leerlingen.

2.2.2 Kiezen: overeenstemming tussen gevoel en verstand

De éézijdige aandacht voor logisch-rationele besluitvorming in veel vormen van keuzebegeleiding op school is voor veel leerlingen niet effectief, zowel verstands- als gevoels-overwegingen zijn van belang.

Kiezen is meer dan een stappenplan

Is er al niet genoeg aandacht voor dit thema in scholen? Ja en nee. Er is enorm veel materiaal ontwikkeld om leerlingen te ondersteunen met name bij hun studie- en beroepskeuze. Maar leren kiezen is een veel breder terrein zowel buiten de school als in allerlei nieuwe onderwijsvormen komt de zelfverantwoordelijkheid van de leerling centraal te staan.

De meest knellende beperking is de éézijdige gerichtheid op één specifieke manier van keuzebegeleiding, namelijk de logisch-rationele keuzebenadering.

De consumentenbond-methode

Men geeft dit in de literatuur weer als volgt:



Deze keuzemethode wordt in het dagelijkse leven vaak gepresenteerd als de beste manier om keuzes te maken, o.m. door de Consumentenbond (*Test-Aankoop*). Deze methode heeft naast een aantal voordelen echter ook een groot aantal praktische beperkingen. Bv. in het proces van 'jezelf leren kennen', ontdekken leerlingen wat voor hen belangrijk is of waar ze enthousiasme bij voelen. Hier spelen emoties, intuïtie en impulsen een grote rol. Deze methode is een belangrijk en waardevol hulpmiddel maar sluit in de praktijk bij een groot aantal leerlingen onvoldoende aan bij de manier waarop zij keuzes (willen) maken.

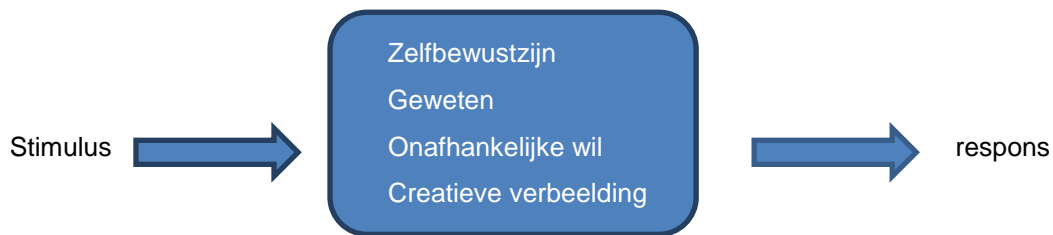
In hoofdstuk 2 wordt verder nog stil gestaan bij de invloed van het onbewuste en verstand én gevoel.

2.2.3 Bewust kiezen: zelfregulering

In hoofdstuk 3 worden de vier basisvaardigheden beschreven die voor leerlingen van belang zijn om meer adequaat te leren keuzes maken. Ze worden telkens aangevuld met een oefening die je als leraar met leerlingen kunt doen.

Zelfbeheersing versus zelfregulering

Voor de vaardigheid tot zelfregulering hebben mensen vier talenten of eigenschappen tot hun beschikking. (Stephen Covey)



Zelfbewustzijn

Is ons vermogen om zelf waar te nemen en de eigen gevoelens, neigingen, waarden en voorkeuren te leren kennen. Het geeft ons de mogelijkheid de regie over ons leven te nemen.

Geweten

Het geweten is ons gevoel voor 'richting', voor wat we belangrijk vinden. Het zijn de waarden en principes waar we naar willen leven.

Onafhankelijke wil

Dankzij het zelfbewustzijn kunnen we naar onszelf kijken, het geweten geeft ons een idee van wat we vinden van wat we daar zien. De wil geeft ons de kracht en de vaardigheid om dit ook daadwerkelijk te gaan doen. Het is de motor achter de bewuste keuzes.

Creatieve verbeelding

Verbeeldingskracht is een krachtig hulpmiddel bij keuzes. Je kan in dialoog gaan met jezelf en een concrete voorstelling maken van hoe het er zou uit zien als je één van beide keuzes zou maken.

2.2.4 De 7 keuzestijlen

De schrijver onderscheidt 7 keuzestijlen:

Zeven keuzestijlen

1. logisch-rationeel

- De nadruk ligt bij deze keuzestijl op logische, verstandige en redelijke argumenten bij het nemen van een beslissing. Kiezers die deze stijl hanteren zetten alle opties en mogelijkheden op een rijtje en wegen ze logisch tegen elkaar af.
- Goede voorbereiding, alle alternatieven op een rijtje, nagaan welke consequenties verschillende mogelijkheden hebben, voor – en tegenargumenten op een rijtje zetten
- Rationeel, objectief, beredeneerd, verstandelijk, ordelijk.

2. Emotioneel

- Emotionele kiezers luisteren bij beslissingen vooral naar hun hart en hun eigen gevoelens.
- Wat voelt goed en waarvan krijg je pijn in je buik ?
- Kiezen op het gevoel, kiezen in het moment, sfeer proeven
- Gevoel, emotie, sfeer, thuis voelen

3. Impulsief

- Gewoon wat het eerst in hen opkomt of spontaan het beste lijkt, zo kiest een impulsieve kiezer. Zij kiezen snel en spontaan, direct, in het moment, op basis van prikkels of neigingen die zij voelen opkomen.
- De eerste indruk is de beste, snel beslissen, niet te veel over nadenken, achter de keuze staan, in het avontuur storten.
- Impulsief, uitbundig, initiatief.

4. Uitstellend

- De uitstellende kiezer kiest het zekere voor het onzekere. Je kunt altijd nog waardevolle, nieuwe informatie krijgen en waarom beslissen als het nog niet meteen hoeft?
- Iedere keuze wordt uitvoerig bekeken en besproken, vlak voor het keuzemoment vaak een grote onzekerheid of verwarring, beslissing op het allerlaatste moment nemen.
- Aarzelen, twijfelen, uitstellen.

5. Eigenzinnig

- Eigenzinnige kiezers kiezen op basis van wat zij belangrijk vinden en willen. Zij laten zich door niets of niemand van de wijs brengen: het gebeurt zoals zij het wensen.
- Niet door anderen laten beïnvloeden, op eigen keuze vertrouwen, achter eigen keuze staan
- Zelfstandig, vertrouwen, 'wat ik wil'

6. Meegaand

- De meegaande kiezer is een type dat rekening houdt met wat de groep of anderen willen. Zijn eigen mening telt niet zo zwaar. Zij vinden het belangrijk dat de sfeer goed blijft.
- Aanpassen aan wat anderen doen en willen, advies opvolgen van vertrouwenspersoon, eigen wil in overeenstemming brengen met de keuze van een ander, liefst een ander laten kiezen
- Aanpassing, volzaamheid, vertrouwen op een ander

7. Intuïtief

- Mensen met een sterke intuïtieve stijl zeggen vaak dat zij in een situatie al 'voorvoelen' wat er speelt. Dit 'dieper, zeker weten' komt in de praktijk dan ook onmiddellijk op zetten zo gauw een keuzesituatie zich aandient.
- Ergens vanbinnen weten dat het goed zit, kiezen op de automatische piloot, zonder te discussiëren
- Intuïtief, spontaan, onderbewust

2.2.5 7 Keuzestijlen – schematisch overzicht

Hier wil ik verwijzen naar een uitprintbare bijlage achteraan – een schematisch overzicht van de zeven keuzestijlen.

Kiezen is een kunst - 7 Keuzestijlen

	Intrapersoonlijke dimensie (psyche)		Temporele dimensie (tijd)		Interpersoonlijke dimensie (relationeel)		
	Logisch – rationele	emotionele	Impulsieve	Uitstellende	Eigenzinnige	Meegaande	Intuïtieve
Welke weegschaal ? (p.40)	Je hoofd	Je hart	Het hier en nu	Het daar en dan	Jezelf	De ander	
	Alleen naar je verstand luisteren is niet altijd verstandig. (S.Covey)	Wie alleen voor z'n gevoel kiest zal daar een slecht gevoel aan overhouden.	Er zijn duizend wegen die naar Rome leiden, maar je hoeft ze niet allemaal te nemen om er te komen.	Je schiet er niets mee op tot morgen uit te stellen wat overmorgen beslist even moeilijk of onmogelijk zal blijken als vandaag. (F.Savatar)	Wees jezelf, er zijn als zoveel anderen. (Loesje)	Een kameleon is wel het meest kleurrijke dier !	Je kunt het beste niet kiezen, het beste kiest jou. (Tagore)
Wanneer wel	<ul style="list-style-type: none"> - Bij belangrijke of grote beslissingen die je lastig vindt; - als het belangrijk is dat je je keuze aan anderen kunt uitleggen of verantwoorden; - als je heel veel informatie hebt over de keuzealternatieven. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij belangrijke of grote beslissingen waar we een duidelijk 'gevoel' over hebben; - als het een keuze is die vooral jezelf aangaat; - als de hoeveelheid informatie en mogelijkheden zo groot is dat je het niet (rationeel) kunt overzien. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als de keuze niet zo belangrijk is; - als de risico's niet zo groot zijn; - als de tijdsdruk erg hoog is; - als de keuze heel moment gebonden is (nu of nooit); - als je van uitdaging houdt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als de beslissing niet zo belangrijk is; - als de beslissing geen haast heeft; - als je nieuwe relevante informatie verwacht; - als je in de toekomst denkt beter te kunnen kiezen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als de keuze voor jou zelf heel belangrijk is; - als ieder die je vraagt weer een andere mening heeft; - als het belangrijk is dat je zelf een standpunt inneemt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als de beslissing voor jou niet zo belangrijk is; - als de beslissing ook anderen aangaat; - als anderen de situatie beter kunnen beoordelen dan jij; - als je in de toekomst denkt beter te kunnen kiezen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als het een keuze is die heel persoonlijk voor je is; - als je op het gebied van de keuze veel ervaring hebt.
Wanneer niet	<ul style="list-style-type: none"> - Als het aantal keuzeopties groot of eindeloos is; - wanneer je niet persé 'de beste' keus hoeft te maken; - wanneer gevoelens een sterke rol spelen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer je je keuze ook aan anderen moet kunnen uitleggen en verantwoorden; - Wanneer de keuze ook anderen aangaat; - wanneer je heel tegenstrijdige gevoelens hebt die ook nog eens continu veranderen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als de keuze grote gevolgen heeft; - als het een complex onderwerp is dat niet zo snel is te overzien; - als het belangrijk is de keuze (nu of later) te kunnen verantwoorden naar anderen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer keuze geen uitstel toelaat; - wanneer de keuzesituatie niet zal veranderen door uitstel; - wanneer je van uitstel meer last hebt dan voordeel kunt verwachten; - wanneer je continu (heel) veel beslissingen moet maken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als de keuze ook grote gevolgen heeft voor anderen; - als de keuze niet zo belangrijk is voor jou; - als het belangrijk is de keuze (nu of later) te kunnen verantwoorden naar anderen. 	<ul style="list-style-type: none"> - wanneer ieder die je vraagt weer een andere mening heeft; - wanneer het belangrijk is dat je zelf de keuze maakt; - wanneer je zelf een sterk gevoel hebt over de keuze. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als het een keuze is die niet alleen jezelf aangaat; - Als je maar een licht spoor van twijfel hebt aan je intuïtie.

Voordelen	Je komt tot een weloverwogen keuze. Je kunt je keuze goed verantwoorden. Je houdt in je beslissingen rekening met alle relevante factoren.	Je hebt een goed gevoel over je keuze. Je voelt je sterk betrokken bij de keuze.	Vaak weet je snel wat je wilt. Voelt op dat moment als goed en betrouwbaar. Kost weinig tijd.	Je hebt extra bedenktijd. Er kan nog extra informatie komen. Je hoeft nog niets te doen. Je loopt geen risico's, alles is nog open.	Je staat sterk achter je keuze. Versterkt je zelfvertrouwen. Je loopt geen risico's, alles is nog open.	Anderen kunnen het je makkelijker maken om te kiezen. Vermijdt zo vaak conflicten. Je hoeft je keuze vaak minder te verdedigen en te verantwoorden. Als de keuze verkeerd uitpakt hoeft je jezelf dat niet te verwijten.	Je voelt je goed over de beslissing. Je voelt je zeker over de beslissing. Voelt op dat moment als goed en betrouwbaar. Kost weinig tijd.
Nadelen	Kost veel tijd. Plusen en minnen tegen elkaar afwegen is vaak erg moeilijk. Bij grote keuzes is het erg moeilijk het overzicht te bewaren en alles op een rijtje te zetten. Logisch-rationeel kiezen voelt soms onpersoonlijk en 'vervreemdend'.	Lastig om je keuze aan anderen te verantwoorden. Emoties zijn soms tegenstrijdig en wispelturig. Terugkijkend op je keuze kun je soms spijt voelen doordat je gevoelens veranderd zijn.	Later moeilijk te verantwoorden. Impuls is niet altijd betrouwbaar. Soms voel je meerdere impulsen tegelijk. Nadenken plaatst impulsen meer in perspectief en weegt af. Grotere kans op spijt.	Het tobben gaat door. Uitstellen kost energie. Je voelt je onzeker en weinig daadkrachtig. Er kan voor jou besloten worden doordat een optie ineens wegvalt.	Soms moeilijk uit te leggen en te verantwoorden aan anderen. Je voelt je onzeker en weinig daadkrachtig. Anderen ervaren je soms als egocentrisch en dominant.	Anderen ervaren je als kleurloos zonder eigen mening. Soms is het ook niet duidelijk wat anderen willen. Soms hebben anderen tegenstrijdige wensen en voorkeuren en moet je nog zelf kiezen.	Later moeilijk te verantwoorden en uit te leggen aan anderen. Intuïtie is niet altijd betrouwbaar. Soms voel je meerdere 'intuïties' tegelijk. Nagaan waar intuïtie op gebaseerd is geeft waardevolle extra informatie. Vaak is niet helder wat het verschil is tussen intuïtie, gevoel en impuls.
Waarden-oriëntatie	Verstandigheid Grondigheid Objectiviteit Logica Degelijkheid Structuur	Gevoeligheid Sfeer Veiligheid Betrokkenheid Enthousiasme	Spontaniteit Lef Avontuur Actie Plezier	Zekerheid Veiligheid Vrijheid Geduld Verantwoordelijkheid	Authenticiteit Jezelf zijn Onafhankelijkheid Zelfvertrouwen Kracht Originaliteit	Harmonie Betrouwbaarheid Loyaliteit Empathie Samenwerken Erbij horen	Innerlijke zekerheid Integriteit Vertrouwen Eerlijkheid Zingeving
Opdracht	De ezelen- en hooi methode (p.46)	Wat als ? (p.51)	Annuleringsverzekering of anti-spijt-oefening (p.57)	Tunneltest (p.63)	De gulden middenweg (p.69)	De lef-keuze (p.75)	Je meest gelukzalige herinnering (p.82)

2.3 Kiezen is een kunst - game

Game over kiezen

Je bent verzeild in een web van mogelijkheden, een doolhof van keuzes. Niemand weet de weg, behalve jij en je eigen besluitvaardigheid. Je reist door een landschap vol deuren. Aan jou steeds de beslissing, welke deur kies je, welke weg neem je? Vind je de schat aan het eind van de tocht? Onderweg kun je advies krijgen van een zevental gidsen, die ieder hun eigen wijsheid hebben in het maken van keuzes. Vraag hulp en leer zo je eigen stijl van kiezen kennen.

Download gratis [Kiezen game als Zip-bestand](#).

Het werkt, maar start wel heel traag – kiezen is hier in elk geval: kiezen met geduld !

2.4 Kiezen is een kunst – concreet werkmateriaal

In het laatste hoofdstuk van het boek wordt een volledig lesplan uitgewerkt rond het thema Kiezen, uitgaande van de vier basisvaardigheden voor zelfregulering.

Enkele voorbeelden van opdrachten:

Hoe kies jij – bewust/onbewust ?

Vraag leerlingen eerst individueel de tabel in te vullen. Achter elke keuze kruisen ze aan of zij deze keuze bewust dan wel onbewust hebben gemaakt. Vraag leerlingen daarna met een buur hun bevindingen uit te wisselen.

Keuzes	Bewust	Onbewust	Toelichting
Hoe laat je bent opgestaan vanochtend.			
Welke kleren je hebt aangetrokken.			
Wat je mee hebt genomen als lunch.			
Wat je in de pauze hebt gedaan.			
Of je op ging letten in deze les.			
De aantekeningen die je hebt gemaakt deze les.			
De manier waarop je op je stoel zit.			
Waar je je fiets hebt neergezet.			
Naast wie je in de klas zit.			
Hoe je je nu voelt.			

Deze opdracht kan leerlingen bewust maken dat er wellicht meer te kiezen valt dan ze beseffen.

Nachtmerrie-oefening

Vraag leerlingen na te denken over hun keuze voor een vervolgopleiding. Vraag hen antwoord te geven op de volgende vragen, en nodig hen daarbij uit vooral flink te overdrijven.

- Stel dat de keuze die je geneigd bent te gaan maken echt volledig verkeerd blijkt te zijn. Wat is dan het allerergste dat wel eens zou kunnen gebeuren volgens jou? (denk aan gevolgen voor jezelf, je vrienden, je ouders, je school, je toekomst, ...)
- Stel dat je zou kiezen wat je geneigd bent te kiezen, dan zijn er ook heel veel opties of mogelijkheden die je niet zult kiezen. Vertel eens zo uitgebreid mogelijk wat je allemaal NIET gaat kiezen, en wat je zult missen en wellicht nooit zult weten of ervaren of ontdekken als je je voorgenomen keuze gaat maken.
- Stel je blijft twijfelen en hakt de knoop niet door in deze keuze. Wat is dan het allerergste wat zou kunnen gebeuren volgens jou?

De willen en doen matrix

(bron: Jim van Beuken, 2001)

	Wat je doet	Wat je niet doet
Wat je wilt	1	2
Wat je niet wilt	3	4

Vul een voorbeeld in van iets dat je respectievelijk

- 1 graag wil en ook daadwerkelijk doet, op school, op je werk, of in je vrije tijd;
- 2 graag wil, maar (nog) niet doet;
- 3 niet wil, maar toch doet;
- 4 niet wil en ook niet doet.

3 Begeleiden bij Leren kiezen

3.1 Is de logisch- rationale keuzestijl, de logische ?

Het is niet omdat wij meestal een rationeel model hanteren in de klassikale keuzebegeleiding dat alle leerlingen op deze manier kiezen... Hoe kunnen we de leerling hierin begeleiden ?

Kiezen valt niet mee

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat leerlingen vooral kiezen op basis van **afstrepen**, op basis van wat ze **niet** willen, van wat er overblijft als ze alles van wat ze niet willen hebben weggestreept. Ze kiezen niet op basis van wat ze **wel** willen doen en waar ze moeite voor willen doen.

Bij de verkeerde keuze geven de meeste studenten aan dat het beeld van de voorlichting niet klopte of dat zij van tevoren niet goed hadden nagedacht.

Om te leren kiezen is het van belang dat leerlingen een realistisch zelfbeeld, werkbeeld en toekomstbeeld ontwikkelen en steeds oefenen met het maken van keuzes om hiervan te kunnen leren. Dit gebeurt in het onderwijs nauwelijks.

Kiezen moet je kunnen leren

Begeleiding op het moment van studiekeuze alleen is niet toereikend, mogelijk komt de leerling dan wel tot een goede keuze, maar de lerende staat voor hetzelfde probleem als hij de volgende keuze moet maken. Jongeren moeten hun mogelijkheden, kansen en wensen leren herkennen en benutten. Men onderscheidt drie **loopbaancompetenties**: loopbaanreflectie (reflectie op kwaliteiten en motieven), loopbaanvorming (werkexploratie en loopbaansturing) en netwerken.

Maar kunnen jongeren wel reflecteren? Uit onderzoek blijkt dat de hersenen zich hierop kunnen ontwikkelen door te oefenen. Jolles (www.hersenleren.nl) stelt dat dropout vermindert door begeleiding bij studierichtingkeuze.

Vaker en anders praten

Loopbaanreflectie heeft betrekking op zowel sterke kanten die men wil inzetten en versterken als op drijfveren waardoor men in beweging wordt gebracht:

- waar zijn leerlingen goed in (kwaliteitenreflectie) en kunnen ze in excelleren;
- welke onderwerpen 'raken' leerlingen, willen ze moeite voor doen;
- het actief maken, de lerende aanzetten tot actie, leerlingen stimuleren om uitdagende en leerzame activiteiten te ondernemen;
- begeleiden naar netwerken, de lerende leert contacten opbouwen.

De loopbaandialoog²

Men analyseerde de huidige loopbaangesprekken, zes onderwerpen kwamen meestal aan bod: de algemene stand van zaken (*hoe gaat het ermee?*), de administratie van het leerproces (*bv. overlopen van een stageformulier*), de studievoortgang (*wat kan en moet de lerende nog verbeteren*), de ontwikkeling van de vakbekwaamheid, optredende crisis en de loopbaan.

Een loopbaangesprek is gericht op de **toekomst**, men staat stil bij wat de lerende (over zichzelf) heeft geleerd en welke leerdoelen hieruit volgen. Men bespreekt **acties** van de leerling om een volgende stap te zetten, het organiseren van ervaringen en het verzamelen van informatie die hij kan inzetten voor een (betere) toekomst. En tenslotte gaat het ook over netwerken, **wie** kan de lerende helpen met deze acties.

² Loopbaandialoog: Over leren kiezen (en) leren praten, Marinka Kuijpers

3.2 Loopbaangesprek - voorbeeld

De vorm van een loopbaangesprek: van monoloog naar dialoog. De begeleider onthoudt zich van het oplossen van problemen maar onderzoekt met de lerende verschillende mogelijkheden die hem kunnen verder helpen. De vorm van een dialoog is waarderend, confronterend, explorerend, gericht op het leren reflecteren, actiefmakend en netwerkend. Concrete ervaringen van de leerling dienen als uitgangspunt.

Voorbeeldleidraad voor loopbaangesprek aan de hand van een ervaring – tekst Marinka Kuypers, p. 11 en 12, “Leerlingen moeten leren kiezen en leren praten, begeleiders moeten over leren kiezen leren praten.”

Tabel 2. Voorbeeldleidraad voor loopbaangesprek aan de hand van een ervaring

Vorbereiding	Nadenken over mogelijke doelen van het gesprek, vraag die beantwoord moet worden, wat het gesprek op moet leveren. Nalezen aantekeningen van vorige gesprek Informatie opzoeken voor het gesprek (info).
Gesprek Contact	Begeleider toont betrokkenheid, interesse en deskundigheid. Neemt leerling serieus.
Doel en uitkomst van het gesprek vaststellen	Samen met de leerling het doel van het gesprek bepalen: wat voor de leerling het gesprek de moeite waard zou maken. Het doel tijdens het gesprek steeds voor ogen houden, behalve als iets anders zwaarder moet wegen.
Ervaringanalyse	<i>Belangrijke ervaring in beeld brengen</i> Verduidelijkende vragen stellen over gedrag, gevoel en gedachten. <i>Relaties leggen met andere ervaringen</i> Linken leggen met andere gebeurtenissen (buiten school of in het verleden) Relatie met ander onderdelen: portfolio, leerlijn, EVC, POP, leerwerkplaats
Kwaliteiten- en motievenreflectie	<i>Betekenis geven aan ervaringen in het kader van loopbaanontwikkeling</i> Proberen te veralgemeniseren en naar abstracter niveau te brengen: kwaliteiten en motieven. <i>Van ‘wat je (niet) kunt’ naar ontdekken van ‘het beste in jezelf’</i> <i>Van ‘leuk’ naar leefregel</i> Waarderen van successen, benoemen waar de leerling goed in is Confronteren als er discrepantie is. Valideren van waarden en ambities Aanhaken bij wat de leerling figuurlijk doet stilstaan en in beweging brengt Zowel de droom als de realistische mogelijkheden krijgen aandacht Balans tussen gevoel en gedachte, tussen lading en ontlading Toestaan dat een leerling tijdelijk meer vragen heeft dan antwoorden Relatie leggen met het toekomst beeld

<p>Werkexploratie</p>	<p>Aanzetten tot onderzoeken van (de leuke en minder leuke kanten van) werkzaamheden en relateren aan eigen (on)mogelijkheden en ambities Aanzetten tot onderzoeken van beroepsidentiteit, beroepsdimma's, ontwikkelingen in het vakgebied en organisatiecultuur en deze te relateren aan eigen waarden en normen; wat past bij de leerling. </p> <p>Relevante opleidings-of arbeidsmarktinformatie geven, geen informatie geven waar je als begeleider niet zeker van bent. Begeleider neemt actieve rol in het samen zoeken van informatie en het opzoeken van ervaringen.</p> <p><i>Van 'welke activiteiten komen voor in werk?' naar' wat zijn uitdagende ontwikkelingen en waarden in werk?'</i></p>
<p>Loopbaansturing</p>	<p>Zet de leerling aan van nadenken overgaan naar actie voor de loopbaan: nieuwe stap in reflectie, werk/opleidings-exploratie, nieuwe ervaring opdoen. Leerling kiest voor een actie waarbij is nagegaan of de actie zinvol, haalbaar en uitdagend voor hem/haar is (ook gezien eerdere keuzes die hij heeft gemaakt). Daag leerlingen uit om iets te doen wat ze willen leren, maar eigenlijk niet durven. Het moet voor de leerling duidelijk zijn hoe zijn activiteiten hem helpen in zijn (leer)loopbaan.</p> <p>Relatie leggen met bewijzen verzamelen van kwaliteiten, motieven en netwerkcontacten in het portfolio (proces en product)</p>
<p>Netwerken</p>	<p>Elke kans om het belang van netwerken te noemen, deze in te schakelen en uit te breiden, wordt benut. Bespreken van hoe je contacten maakt en behoudt.</p>
<p>Afronding</p>	<p>Leerling vertrekt uit elk gesprek met voorgenomen acties op basis van kennis over zichzelf en/of leervraag</p> <ul style="list-style-type: none"> -Duidelijke afspraken maken over de activiteiten van de leerling -Duidelijke afspraken maken over je eigen rol als begeleider (dingen uitzoeken, meegaan, regelen, opdracht maken etc). -Evaluatie van gesprek: kort stilstaan bij leerervaring: wat heb je voor nieuwe ideeën opgedaan? Wat ben je te weten gekomen? Hoe vond je de sfeer in het gesprek? <p>Terugkoppeling hoe jij als begeleider het gesprek hebt ervaren: waarderen en confronteren m.b.t. inbreng leerling</p>
<p>Verslaglegging en reflectie</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Aantekeningen over kernpunten gesprek, afspraken mbt activiteiten van leerling en eigen activiteiten, en over evaluatie gesprek -Reflectie op eigen (on)mogelijkheden in gesprek door begeleider, evt nieuwe stappen nemen.

Tabel 1. Kenmerken van inhoud en vorm van begeleidingsgesprekken

	Inhoud: waar wordt over gesproken	Vorm: hoe wordt er over gesproken
Algemeen informierend	Algemene indruk van functioneren van lerende	Informierend naar
	Problemen in functioneren	Informierend naar of mededelend
	Privé-omstandigheden	Informierend naar
Administratief	Aan- en aftekenen van behaalde handelingen/competenties	Concluderend
Studie-evaluatie	Vorderingen op school	Verkennend, concluderend
	Feedback op functioneren in specifieke situatie of op specifieke handeling	Verkennend Mededelend
	Wat de leerling heeft geleerd in een specifieke situatie	Testend
Vakgericht	Algemene indruk van praktijkervaring en problemen	Informierend naar of mededelend
	Benodigde kennis, vaardigheden en attitude	Verkennend, concluderend
Crisis	Probleem op school, tijdens de stage of in de privé-situatie	Luisterend, Adviserend, handelend
Loopbaan-dialogoog	Kwaliteiten/talent/sterke kanten/ontwikkelingsstreven/mogelijkheden t.a.v. werk(zaamheden) <i>Oppervlakkig: wat kun je (niet)?</i> <i>Diepgaand: wat is 'het beste in jezelf'?</i>	Waarderen Confronteren Exploreren Leren reflecteren
	Motieven/waarden/passie/ambitie/binding met werk(zaamheden) <i>Oppervlakkig: 'wat vind je leuk?'</i> <i>Diepgaand: zoeken naar 'waar wil je moeite voor doen?'</i>	Valideren Exploreren Leren reflecteren
	Beeld van eisen, cultuur, mogelijkheden, ontwikkelingen en uitdagingen in werk <i>Oppervlakkig: welke activiteiten komen voor in werk?</i> <i>Diepgaand: wat zijn uitdagende ontwikkelingen en waarden in werk?</i>	Onderzoekend, Actief-makend
	Activiteiten om ambities te realiseren, leerervaringen te organiseren, keuzes te onderzoeken. <i>Oppervlakkig: korte termijn en incidentele acties</i> <i>Diepgaand: activiteiten om het beste uit jezelf te halen en in de toekomst het beste uit je zelf te gebruiken</i>	Actief-makend
	Kwantiteit en kwaliteit van netwerk. Opbouwen en onderhouden van netwerkcontacten <i>Oppervlakkig: korte termijn en incidentele inschakeling van een netwerkcontact</i> <i>Diepgaand: leren netwerken</i>	Netwerken

3.3 Werken met een keuzerooster

Interessant voor laastejaars SO is het keuzerooster van Herman Veraghtert. De leerling kan zelfstandig aan de slag gaan en – indien nodig – een beroep doen op een keuzebegeleider voor een verdere analyse.

Meer hierover lees je hier:

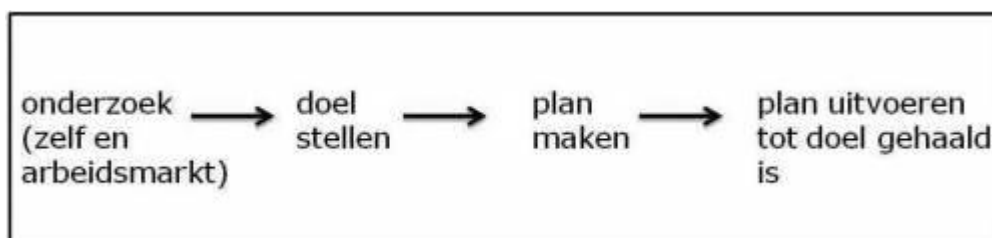
http://caleidoscoop.be/library/132/files/jg18_1_24-20080506-1038.pdf

http://www.caleidoscoop.be/library/132/files/jg18_1_18-20080506-1008.pdf

3.4 Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiding

Uit de Nieuwsbrief van het netwerk “Oplossingsgericht adviseren en managen” (NOAM):

De dominante aanpak loopbaanbegeleiding (logisch-rationele) is een lineaire begeleiding en kan vereenvoudigd als volgt worden samengevat:



5 uitgangspunten voor oplossingsgerichte loopbaanbegeleiding

1. Loopbaanontwikkeling verloopt **circulair**

De oplossingsgerichte aanpak van loopbaanbegeleiding werkt niet volgens deze lineaire aanpak maar volgens een test en leermodel (onderzoek van Herminia Ibarra laat zien dat effectieve loopbaanontwikkeling/ -verandering zo verloopt). Deze aanpak is niet lineair maar circulair en gaat er vanuit dat je primair leert en vorderingen maakt door eerst te doen en pas daarna te analyseren (in plaats van andersom).

Voorbeeldactiviteiten die de cliënt kan ondernemen zijn:

- Experimenteren met nieuwe professionele activiteiten,
- Contact maken met nieuwe sociale netwerken,
- Je zelfnarratief (het verhaal dat je anderen en jezelf vertelt over wie je bent) blijven ontwikkelen.

Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders richten zich er in hun aanpak op om cliënten via deze **test-en-leer** aanpak vooruitgang te laten boeken in de richting van hun eigen keuze.

2. Houding van **niet weten**

Een belangrijk verschil met hoe veel andere aanpakken werken is dat oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders werken vanuit een houding van niet-weten. Ze werken steeds vanuit het perspectief van de cliënt en schrijven geen oplossingen voor. In plaats daarvan helpen ze de cliënt te ontdekken hoe hij of zij vooruitgang kan boeken. Soms kan de oplossingsgerichte loopbaanbegeleider uiteraard de trainersrol kiezen, bijvoorbeeld bij het uitleggen van effectieve aanpakken voor netwerken.

3. De cliënt streeft naar **autonomie**

Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders zien de cliënt als iemand die zijn eigen doelen wil stellen en zijn eigen richting wil bepalen. De cliënt wil zelf kunnen kiezen wat hij of zij wil initiëren en wil zelf zoveel mogelijk grip houden op wat hij of zij doet. Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders richten zich er in hun aanpak op om deze behoefte aan autonomie te ondersteunen en vervullen.

4. De cliënt streeft naar **competentie**

Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders zien de cliënt als iemand die ernaar streeft competent te zijn en zich competent te voelen. Ook zien we de cliënt als iemand die over competenties beschikt. Van deze competenties kan de cliënt zich bewust of minder bewust zijn. De begeleiding van de oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders richt zich erop om het gevoel van competentie van de cliënt te versterken door positieve verwachtingen te uiten en door de cliënt te helpen zicht te krijgen wat hij of zij heeft gedaan dat goed heeft gewerkt.

5. De cliënt streeft naar **verbondenheid met anderen**

Oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders zien de cliënt als iemand die betekenisvolle relaties met andere mensen wil hebben en aangaan. Ook zien we de cliënt als iemand die iets wil betekenen voor anderen en een positieve bijdrage wil leveren met wat hij of zij doet. In de manier waarop ze de cliënt aanspreken, impliceren oplossingsgerichte loopbaanbegeleiders dat de cliënt hiernaar streeft. Door specifieke vragen te stellen helpt de oplossingsgerichte loopbaanbegeleider de cliënt om dit streven te realiseren en versterken.

3.5 Studiekeuzegesprekken

Even spieken bij onze Noorderburen...



Op donderdag 16 juni 2011 vindt bij De Haagse Hogeschool het slotsymposium van het programma 'Studiekeuzegesprekken: wat werkt?' plaats. In dit programma experimenteerden universiteiten en hogescholen van 2009 tot 2011 met studiekeuzegesprekken, om zo studiesucces te verhogen. SURFfoundation voerde dit programma uit op verzoek van het ministerie van OCW.

Op het slotsymposium presenteren wij de inzichten in de geleerde lessen, de mooie vondsten en de onverwachte problemen. Ook komt de tastbare documentatie aan bod die nu beschikbaar is voor het hele hoger onderwijs. Wij nodigen in het bijzonder beleidsmedewerkers, onderwijsdirecteuren en adviseurs uit die zich bij een hogeschool of universiteit bezig houden met instroom, studiesucces en rendement. In de reactie op het rapport-Veerman omarmt het kabinet studiekeuzegesprekken als belangrijk instrument voor goede matching en kondigt een bredere invoering aan. Om dit mogelijk te maken, wordt ook de datum waarop studenten zich moeten aanmelden voor een opleiding vroegd.

Reserveer 16 juni 2011 alvast in uw agenda. Een tweede uitnodiging met een programma en inschrijfformulier volgt over enkele weken. Als u zeker wilt zijn dat u deze rechtstreeks ontvangt, kunt u uw belangstelling alvast kenbaar maken bij Lieke Rensink, rensink@surf.nl.

Op de website wordt ook verwezen naar het rapport "Studiekeuze en studiesucces" (2009)..... te vinden op het sharepoint. In dit rapport vind je gegevens over studiekeuze, studieuitval en studiesucces in het hoger onderwijs.

3.6 Voorbeelden van keuzelessen

Voorbeelden van keuze-lessen vonden we o.m. op de website van Eligo :
http://www.lerenkiezen.nl/nl/Voor_Decanen/Mentoren/Lespakket_Kies_Vaardig!
Kies-vaardig-klas-3-opdrachten-leerlingen – zie sharepoint.

Wathoe Leren Kiezen, keuzewerkboekje voor keuzebegeleiding in het Basisonderwijs – zie Sharepoint.

Kieskeurig – deel 4, Leren kiezen, KUL – zie Sharepoint

Zoals eerder vermeld in punt 2.5 is er ook een volledig lesplan uitgewerkt in het boek 'Kiezen is een kunst'.

3.7 Loopbaanleren

"Peerreview van het project Loopbaanleren in Vlaanderen en Europa"
een onderzoek (vooral Nederland) i.v.m. Loopbaanleren.

In het onderzoek blijken volgende **determinanten van keuzegedrag** (in deze volgorde) van belang:

- Leerlingen kiezen op grond van "**ervaringen**": persoonlijke ervaringen of die van relevante anderen (vooral ouders)
- Op grote afstand worden ervaringen gevolgd door "**geruchten**", van "horen zeggen".
- Derde factor zijn "**vooroordelen**" vb. wiskunde is niets voor mij.
- En pas op de vierde plaats houdt men rekening met **objectieve informatie**

Veel degelijke onderzoeksliteratuur hierover vind je op de website van Frans – Meijer zie : <http://www.frans-meijers.nl/lezingen/artikelen-en-onderzoeksrapporten>

4 Invloeden mbt OLB – wie – welke ?

4.1 Ouders, etc...

Ouders, grootouders en familie, buurt, subcultuur : de “ecologische context” hebben een heel belangrijke – misschien wel de belangrijkste – invloed op de studiekeuze. Zie ook 4.6 over sociale ongelijkheid.

Een recent onderzoek onderzocht hoe ouders het studiekeuzeproces bij de overgang van het basis-onderwijs naar het secundair onderwijs beleven. Het volledige onderzoeksverslag vind je hier: <http://www.resockempen.be/uploads/RESOC-Proeftuinonderzoekstudiekeuze.pdf>

Aan de hand van de resultaten van een bevraging van 939 ouders werden conclusies en aanbevelingen geformuleerd, we vatten ze hier samen.

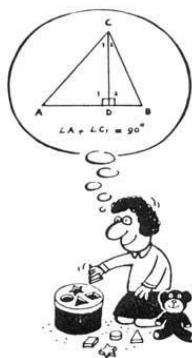
Er zijn zeer hoge verwachtingen vanwege de ouders, de meerderheid verwacht dat de school:

- hun kind leert om een gerichte studiekeuze te maken;
- aan het kind én de ouders informatie geeft over de verschillende studierichtingen;
- aan het kind én de ouders informatie geeft over verschillende vakken in het SO;
- kinderen laat kennismaken met verschillende beroepen;
- een bezoek brengt aan secundaire scholen;
- ouders betreft bij het studiekeuzeproces.

Wat betreft het gebruik van **informatiebronnen** blijkt dat ouders vooral gebruik maken van de informatie die ze krijgen **van de school** (zowel lager als secundair) en zeer weinig gebruik maken van informatie uit de media. Ouders hechten relatief veel belang aan de informatie en het advies dat ze krijgen van de **lagere school**.

Leerkrachten van de lagere school moeten de verschillende studierichtingen in het SO kennen.

‘**Toekomstmogelijkheden**’ wordt als belangrijkste factor bij studiekeuze naar voor geschoven. Het is bv. onvoldoende gekend dat ook na een 7^{de} BSO het diploma SO kan behaald worden.



Uit het onderzoek blijkt dat 90% van de ouders aan de school- en/of studiekeuze begint te denken als hun kind in de **3^{de} graad lager onderwijs** zit. De meeste OLB-activiteiten vinden plaats in het zesde leerjaar. Het aanbod moet vroeger gebeuren en spreiden over de twee leerjaren van de derde graad. De zoektocht naar talenten start **best zo vroeg mogelijk**. Hierbij kunnen ouders best betrokken worden.

Bijna 70% van de enquêtes werd ingevuld door moeders, zij maken ook meer gebruik van de informatie. Vaders moeten gestimuleerd worden om zich meer in te laten met de schoolloopbaan van hun kinderen.



4.2 De overheid, de arbeidsmarkt ...

Is hier een tegenstelling met belangstelling ?

Toespraak Frank Vandenbroucke toenmalige minister van onderwijs, toen ook minister van werk
[090206-durvers_toespraakminister.pdf](#)

*“ Een goede studie- en beroepskeuze veronderstelt **niet alleen oog voor het talent** van leerlingen, ook het **perspectief van de arbeidsmarkt** moet op een correcte manier in het oriënteringsproces worden gebracht.”*

Op de website <http://www.studiekiezer.be/vdab.php> wordt bij elke studierichting een link vermeld naar de schoolverlatersstudie van de VDAB. http://vdab.be/trends/schoolverlaters_2009/index.htm

Filmpjes op VDAB –site zijn meestal ook gericht naar knelpuntberoepen, bv. geen filmpje over archeoloog ... Beroepstesten richten zich naar bepaalde (knelpunt)sectoren :
<http://vdab.be/tests/beroepstesten.shtml>

In de sessie Horizonverruiming maakten we al kennis met enkele voorbeelden van hoe de arbeidsmarkt, de bedrijfswereld ... de studiekeuze wil beïnvloeden:

- BASF - www.dechemiebende.be
- Autosector – www.toekomstopwielen.be
- Elektrotechnische sector - <http://elektroclub.stroomopwaarts.be/>
- Houtsector – www.houtvasthouden.be

4.3 Oriëntatienota hervorming secundair onderwijs

Persbericht Kabinet Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
Maandag 13 september 2010³

Minister van Onderwijs Pascal Smet stelde vandaag een eerste oriëntatienota over de hervorming van het secundair onderwijs voor. Die ligt nu ter discussie voor aan alle onderwijspartners. Deze nota is opgebouwd rond 2 pijlers. De eerste daarvan betreft het inhoudelijke aspect van ons middelbaar onderwijs (eindtermen die de overheid vastlegt), de tweede de structuur van het secundair onderwijs.

Vlaanderen heeft een sterk secundair onderwijs, dat blijkt uit vele internationale rapporten. Maar toch werden er in diverse onderzoeken ook al een aantal werkpunten blootgelegd. De Vlaamse Regering stelde in haar regeerakkoord dat ze in deze legislatuur een decreet tot de reorganisatie van het secundair onderwijs zou uitwerken dat aan deze pijnpunten zou tegemoetkomen en dat de bestaande sterke aspecten nog verder zou uitdiepen.

De nota vertrekt vanuit een aantal zeer concrete analyses en probleemstellingen. Zo moet deze hervorming er allereerst voor zorgen dat de sociale ongelijkheid in onze samenleving niet langer wordt bestendigd en zelfs gereproduceerd door ons onderwijssysteem. Concreet moeten daarom de resultaten van de zwakst presterende leerlingen opgetrokken. Daarnaast moet ze ook de ongekwalificeerde uitstroom, die momenteel op 15% ligt, terugdringen. Ten derde moet de reorganisatie remediërend zijn voor de problemen die er vandaag worden ervaren rond studiekeuze en schoolloopbaan. Vooral de overgang van basisonderwijs naar secundair onderwijs verdient daarbij bijzondere aandacht. Een vierde werkpunt is het opkrikken van het welbevinden van leerlingen. De nota vraagt ook bijkomende aandacht voor het opleiden van leerlingen tot kritische en verantwoorde burgers. Tot slot wil de nota ook een plaats geven aan nieuwe vormen van leren. Digitalisering en beeldcultuur hebben een grote impact op het maatschappelijk leven. Minister Smet wil dat het onderwijs de mogelijkheden van de nieuwe leervormen benut.

Er zijn ook elementen die in deze nota nog niet werden behandeld maar die wel worden opgenomen in het volgende rapport over de hervorming van het secundair onderwijs. Zo is er allereerst de reorganisatie van het onderwijslandschap (studieaanbod scholen, scholengemeenschappen en vrije keuze) en de personeelsmateries.

Er werd gekozen voor een gefaseerde aanpak van de hervorming. Allereerst omdat het an sich een erg omvangrijk en complex dossier is, maar daarnaast ook omdat er ook heel wat verbindingen zijn met andere onderwijsdossiers: kwalificatiestructuur, kwaliteitszorg, leerlingenbegeleiding, leezorg, ... De finale doelstelling is om in 2014 een niveaudecreet secundair onderwijs af te ronden.

Een eerste pakket van belangrijke vernieuwingen die deze nota voorstelt gaat over de hervorming van de structuur van het secundair onderwijs. De nota pleit voor het behoud van de '3 graden structuur'. De onderwijsvormen (aso, bso, tso en kso) verdwijnen evenwel in de 2de en 3de graad. Er komt een nieuw indelingsprincipe maar dat zal worden gebaseerd op belangstellingsgebieden en domeinen.

- In de nota wordt de 1ste graad een stuk breder en 'gemeenschappelijker' opgevat dan nu het geval is. In het 1ste jaar zou men alle leerlingen uit het 1ste jaar laten kennismaken met alle belangstellingsgebieden, in het 2de jaar zouden ze dan 2 van de 6 belangstellingsgebieden moeten kiezen. Naast een algemene stroom zal er ook een schakelblok worden voorzien, dit in plaats van de huidige b-stroom.
- Ook de 2de graad zou breder worden georiënteerd dan nu, hij zou minder specialiserend worden opgevat (minder studierichtingen) en zou ook meer gericht worden op het behalen van de sleutelcompetenties (d.i. de competenties nodig om vlot in de samenleving te kunnen meespelen).

³ <http://www.ond.vlaanderen.be/nieuws/2010/0913-hervorming-so.htm>

- In de 3de graad wordt er wel meer op specialisatie gewerkt en op het behalen van een kwalificatie. Toch zouden er na de hervorming ook hier minder studierichtingen moeten overblijven, maar ze zouden een sterkere specialisatie in secundair na secundair-onderwijs (Se-n-Se) kennen.

Concreet zou dit betekenen dat de definitieve studiekeuze pas aan de leerlingen wordt voorgelegd op de leeftijd van 16 jaar. Dankzij de inbouw van schakelprogramma's wordt ook de mogelijkheid voorzien om over te stappen tussen verschillende 'richtingen'.

De nota die voorligt wil de algemeen (maar foutief) ingeburgerde tegenstelling tussen kennis, vaardigheden en attitudes doorbreken en werken rond competenties als inhoudelijke 'kapstokken'/referentiekader voor het s.o. Concreet wordt er gewerkt met 10 verschillende competenties met een aantal sleutelcompetenties en daarnaast extra competenties. Die competenties worden wel nog vertaald in eindtermen.

De hervorming bouwt ook differentiatie (d.i. remediëring of verdieping of verbreding) op een structurele manier in binnen de lessentabellen. Al te vaak wordt er foutief geïnterpreteerd dat een langere 'gemeenschappelijke' stroom per definitie zou leiden tot nivellering. De hervormingsplannen voorzien uitdrukkelijk extra ondersteuning voor wie dat nodig heeft maar ook bijkomend prikkels voor wie daar klaar voor is.

De oriëntatienota bevat ook een aanzienlijk luik aangaande de systematische en continue aandacht voor schoolloopbaanbegeleiding. Dit niet alleen door te werken met een gefaseerde studiekeuze maar ook, en vooral, door een leerlingvolgsysteem voor scholen en portfolio voor leerlingen te introduceren. Op deze manier wil men de overdracht van informatie over leerlingen tussen verschillende scholen en CLB's bevorderen.

Tot slot pleit de nota ook voor een taaldiagnosetest bij het aantreden in het secundair onderwijs. De nota specificeert zeer duidelijk dat het hier niet om een selectiemiddel gaat maar om een diagnose-test, op basis waarvan er nadien remediërend zal worden opgetreden.

Een laatste belangrijk element in deze plannen is dat de voorgestelde structuur voor het eerst volledig spoort met de Vlaamse kwalificatiestructuur. Op die manier wil men de opleidingen uit ons secundair onderwijs beter laten aansluiten met het kader van de arbeidsmarkt.

De volledige nota vind je op onderstaande link

<http://www.ond.vlaanderen.be/nieuws/2010/bijlagen/20100913-hervorming-so.pdf>

4.4 De leraar /clb-medewerker

Ook de persoonlijkheid van de begeleider heeft (onbewust ?) een invloed ...

Leerkrachten behoren vaak tot één persoonlijkheidstype.....(in termen van de Big Five)
Wordt hun kijk op studiekeuze en loopbanen daardoor mede bepaald ?

Leg zelf eens de test af en reflecteer hierover:

The screenshot shows the '123test' website interface. At the top left is the logo '123test' with the tagline 'Echte tests voor serieuze antwoorden'. To the right is a section titled 'Waarde van testuitslag' with a grid of colored circles representing scores for five categories: 'Puur plezier', 'Onderhoudend', 'Informatief', 'Inzichtgevend', and 'Professioneel'. Below this is a sidebar menu with categories like 'Alle tests (79)', 'IQ tests', 'Carriere tests', 'Persoonlijkheidstests', 'Studie tests', and 'Professionele tests'. The main content area features the 'Big Five persoonlijkheidstest' with a description: 'Met deze Big Five persoonlijkheidstest krijg je snel inzicht in je score op de vijf hoofddimensionen van persoonlijkheid. Uit jarenlang en wereldwijd psychologisch onderzoek blijken er vijf woorden (thema's) te zijn, de zogenaamde Big Five, waarmee je iemands persoonlijkheid in de volle breedte kunt beschrijven. De Big Five persoonlijkheidstheorie is de meest onderzochte en gebruikte persoonlijkheidstheorie. Test jezelf nu met deze gratis en snelle Big Five persoonlijkheidstest.' Below the description is a 'Let op!' section: 'Deze persoonlijkheidstest is beperkt van omvang en niet genormeerd. De uitslag is daarom indicatief en kan niet voor test serieuze doeleinden of uitspraken worden ingezet. Je kunt ook meteen aan de slag met de uitgebreide professionele Big Five persoonlijkheidstest zoals die ook gebruikt wordt door loopbaanadviseurs en psychologen. Hiervoor wordt wel een vergoeding gevraagd.'

<http://www.123test.nl/bigfive/>

The graphic has a green background with a blue banner at the top containing the text 'DE GROTE VIJF' PERSONLIJKHEIDSTEST' in white. A large blue number '5' is positioned to the right of the banner. Below the banner is a paragraph of text: 'Doe deze psychologische test om meer te weten te komen over uw persoonlijkheid! De vijf belangrijkste dimensies van persoonlijkheid, de grote vijf, worden gemeten. U wordt gevraagd om, terwijl u uzelf test, ook een ander te beoordelen. Door een andere persoon te beoordelen krijgt men doorgaans een nauwkeuriger beoordeling van de eigen persoonlijkheid. Bovendien krijgt u ook van de persoon die u beoordeelt een persoonlijkheidsprofiel. Dit geeft u de gelegenheid uzelf te vergelijken met deze persoon op elke van de vijf basisdimensies van persoonlijkheid. Probeer iemand te beoordelen die u goed kent, zoals een goede vriend(in), collega, partner, of een ander familielid.'

<http://nl.outofservice.com/bigfive/>

4.5 Invloed van de klassenraad

Het verdient aanbeveling dat de klassenraad vooral aandacht besteedt aan het bevragen of stimuleren van het **proces** en iets minder aan een inhoudelijk keuzevoorstel. Het probleem van algemene besluiteloosheid, van kiezers met een meegaande en/of uitstellende keuzestijl moet voldoende aandacht krijgen.

Werking van de klassenraad – waar vinden we ‘opdrachten’ m.b.t. OLB ?

(Omwille van de leesbaarheid hebben we telkens de samenstelling van de klassenraad weggelaten, je vindt de volledige tekst uiteraard terug in de omzendbrief zelf.)

Uit Omzendbrief SO 64

6. De klassenraad.

De drie functies van de klassenraad, die een weerslag vinden in de gehanteerde benamingen, kunnen als volgt worden getypeerd.

6.1. De "toelatingsklassenraad".

Binnen het raam van de reglementaire toelatings- en overgangsvoorwaarden dient in bepaalde gevallen een beroep gedaan op de klassenraad, hier "toelatingsklassenraad" genoemd.

De toelatingsklassenraad zal zich bij de uitoefening van zijn bevoegdheden laten leiden door concrete gegevens uit het dossier van de leerling. Deze gegevens, die ook afkomstig kunnen zijn van een voorheen bezochte onderwijsinstelling, hebben inzonderheid betrekking op vroegere studies, op informatie meegedeeld door het C.L.B. of op andere informatieve elementen bijvoorbeeld verkregen door **een oriënterend gesprek met de leerling**.

Zijn beslissingen moeten steeds gemotiveerd zijn en dienen aan het leerlingendossier toegevoegd. **Eventuele adviezen van de raad moeten ook gemotiveerd zijn.**

Het verdient aanbeveling te beklemtonen dat, met inachtnaam van de toelatings- en overgangsvoorwaarden, voor de betrokken personen een wettelijk gewaarborgde **vrijheid van studiekeuze** geldt. Dit houdt in dat noch morele, noch fysieke druk op de betrokken personen of op de leerling van enigerlei zijde mag worden uitgeoefend bij het formuleren van de studiekeuze.

De toelatingsklassenraad is als volgt samengesteld : (...)

6.2. De "begeleidende klassenraad".

De begeleidende klassenraad is belast met de vorming en de evaluatie van de vorderingen van een bepaalde groep leerlingen, met uitsluiting van de definitieve eindbeoordeling op het einde van het schooljaar die de studiebekrachtiging voorafgaat.

Regelmatige analyse van zowel leerresultaten, attitudes en desgevallend geconstateerde leermoeilijkheden van de leerling, moeten de meest adequate begeleiding tot gevolg hebben, **een meer optimale oriëntering naar de geschikte onderverdeling(en) garanderen en tenslotte de mislukkingen in het secundair onderwijs verder doen dalen.**

Welke **middelen** de begeleidende klassenraad bij zijn opdrachtuitoefening - altijd in het belang van de onderwijsgebruikers - aanwendt en welke doeleinden en criteria hij zich stelt, bepaalt de raad volledig autonoom. Het is echter evident dat hij in dit verband naar **een positieve samenwerking streeft met de betrokken personen.**

De directeur of zijn afgevaardigde, die het voorzitterschap waarneemt, bepaalt vrij de frequentie van de vergaderingen van de begeleidende klassenraad. Met het oog op de voortdurende observatie, de permanente evaluatie en **de oriëntering** van de leerlingen, is het wenselijk op regelmatige tijdstippen een vergadering te beleggen.

Naast de begeleidende functie heeft de begeleidende klassenraad ook een adviserende taak in het licht van de tuchtrechtspleging. Zo de tuchtmaatregel de definitieve uitsluiting behelst, dient voorafgaandelijk het advies van de begeleidende klassenraad te worden ingewonnen; ook kan de begeleidende klassenraad zelf een voorstel tot tuchtmaatregel formuleren, bevoegdheid die voor de hand ligt precies omdat het de begeleidende klassenraad is die de nauwste contacten met de leerlingen onderhoudt. Bij de daadwerkelijke tuchtrechtspleging dient de begeleidende klassenraad zich steeds te beperken tot de feiten die ter discussie staan.

Adviezen en beslissingen, die steeds moeten gemotiveerd zijn, maar ook de vaststellingen van de begeleidende klassenraad, worden aan het leerlingendossier toegevoegd.

6.3. De "delibererende klassenraad".

De delibererende klassenraad is verplicht op het einde van het schooljaar voor elke regelmatige leerling éénmalig te beslissen over het geslaagd of niet geslaagd zijn voor het geheel van de vorming. Op deze wijze kan aan geen enkele regelmatige leerling de studiebekrachtiging, onder welke vorm dan ook, worden onthouden. In de voorbereidende jaren op het hoger onderwijs worden evenwel geen beslissingen over het al dan niet geslaagd zijn voor het geheel van de vorming genomen. In een Se-n-Se worden deze beslissingen hetzij reeds genomen op het einde van het eerste semester indien de opleiding dan is voltooid, hetzij in dat schooljaar niet genomen indien de opleiding drie semesters duurt en derhalve doorloopt in het daaropvolgend schooljaar.

Bij de eindbeoordeling van een leerling dient er over gewaakt te worden dat alleen die elementen in aanmerking worden genomen die tot het vooraf afgebakende studiedomein behoren. Naarmate niet-cognitieve doelstellingen geacht worden te behoren tot het studiedomein kunnen deze uiteraard een element zijn in de studiebeoordeling, mits het studiereglement dit duidelijk bepaalt.

Er moet evenwel steeds een strikte scheiding gewaarborgd worden tussen een disciplinaire beoordeling (= toepassing van het tuchtreglement) en een studiebeoordeling (= toepassing van het studiereglement).

Om zijn opdracht behoorlijk te vervullen zal de delibererende klassenraad zich laten leiden door concrete gegevens uit het dossier van de leerling. Dit dossier bevat, in voorkomend geval :

- resultaten van proeven, toetsen of examens die door de leraars van de leerling werden afgenomen;
- de resultaten van de geïntegreerde proef;
- de beslissingen, vaststellingen en de adviezen van de begeleidende klassenraad.

Van de beslissingen van de delibererende klassenraad wordt een proces-verbaal opgemaakt en worden er notulen gehouden.

Het proces-verbaal bevat de lijst van de geslaagde en niet-geslaagde leerlingen.

De notulen bevatten een synthese van de elementen die tot de beslissingen hebben geleid, waaronder eventueel het resultaat van de stemming.

Zowel het proces-verbaal als de notulen worden door de voorzitter en drie leden van de raad ondertekend.

De processen-verbaal en de notulen dienen gedurende dertig jaar bewaard.

Op de problematiek der processen-verbaal wordt verder ingegaan in rubriek 8.2.5.

Beslissingen van de delibererende klassenraad hebben voor eenieder een bindend karakter, onverminderd de mogelijkheid voor de inrichtende macht om dergelijke beslissingen door de delibererende klassenraad opnieuw te laten overwegen en de mogelijkheid van de betrokken personen deze beslissingen te betwisten; op deze problematiek wordt uitvoeriger ingegaan in rubriek 9 van deze omzendbrief.

Benevens voornoemde "eind"beslissingen, is de delibererende klassenraad ook bevoegd aansluitende adviezen te verstrekken, o.a. :

- raadgevingen inzake studie- en werkmethoden;
 - een waarschuwing voor vak(ken) waaraan het volgend schooljaar extra aandacht dient te worden geschonken;
 - concrete individuele suggesties om vastgestelde tekorten of zwakke punten weg te werken;
 - suggesties voor het verderzetten van de studies.
- Adviezen van de delibererende klassenraad zijn niet bindend.

4.6 Invloed van de 'organisatie' van het onderwijs

Leerlingen kunnen niet 'onbeperkt kiezen'. Ze moeten bv. rekening houden met toelatingsvoorwaarden zowel in het secundair als in het hoger onderwijs.

Hulpmiddelen bij inschrijving

- www.studiekiezer.be : toelatingsvoorwaarden bij elke studierichting
- Structuur en organisatie van de 1ste, 2de en 3de graad van het gewoon voltijds secundair onderwijs: schematische voorstelling [M-VVKS0-2003-035 toelatingsvoorwaarden.pdf](http://www.vvksso-2003-035-toelatingsvoorwaarden.pdf)
- Omzendbrief SO 64 : Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=9418>

4.7 Sociale ongelijkheid

4.7.1 Sociale ongelijkheid bij studieadvies

Speelt sociale ongelijkheid een rol als leerlingen op het einde van het basisonderwijs georiënteerd worden naar een bepaalde studierichting in het secundair onderwijs? Dat is de centrale vraag van een onderzoek waarvan de resultaten gepresenteerd worden tijdens de studiedag 'Sociale ongelijkheid bij overgang van basis- naar secundair onderwijs: een onderzoek naar de oriënteringspraktijk'. Je volgt lezingen en je neemt ook deel aan workshops met als thema gemotiveerd en gedragen studieadvies, werken aan studiehouding, werken aan geïnformeerd kiezen ... Doelpubliek zijn directeurs, leraren en clb-medewerkers.

De studiedag vindt (vond) plaats op 25 maart 2011 in Brussel. [Programma en inschrijven ...](#)

Het volledige eindrapport van het gelijknamige OBPWO-onderzoek...vind je hier :

http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/projecten/2007/0703/ER0703_def.pdf

Een samenvatting van het onderzoek (34 pagina's) vind je hier :

http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/projecten/2007/0703/Samenvatting%20OBPWO%2007.03_def.pdf en ook op het sharepoint van het project.



Men onderscheidt drie grote onderzoeksvragen:

1. Wat is het relatieve belang van toegeschreven en verworven kenmerken van leerlingen bij het maken van studiekeuzes ?
2. Hoe verloopt het oriënteringsproces ?
3. Dragen kenmerken van de basisschool bij tot het verklaren van studiekeuzes ?

Doorheen alle analyses blijft het effect van de sociale herkomst bij de studiekeuze doorwegen, naast prestaties. Bij de keuze wordt in mindere mate rekening gehouden met de vaardigheden, interesses, talenten van de leerlingen – en dit in twee richtingen:

- mensen uit lagere SES-groepen willen niet het risico lopen te falen en zullen hun kinderen onderschatten;
- mensen uit hogere SES-groepen willen per se dat hun kind een bepaald niveau bereikt, en gaan het overschatten.

De aanbevelingen naar het beleid toe zijn:

- In elke school moet worden gewerkt aan een duidelijk **beleid** met betrekking tot oriëntering. Het kan niet de taak zijn van één enkele leerkracht, maar is de opdracht van het volledige lerarenkorps. Een nuttig instrument hierbij kan een **oriënteringsdraaiboek** zijn, waarin heel duidelijk wordt aangegeven welke stappen ondernomen moeten worden bij de oriëntering, wie die stappen zet en wie wanneer bij wie terecht kan. Minstens even belangrijk als het bestaan van het draaiboek, is de **communicatie** ervan aan alle betrokkenen, inclusief en misschien vooral de ouders van de leerlingen.
- Er moet gedurende de hele schoolloopbaan naar een advies gewerkt worden. Hiervoor worden twee instrumenten voorgesteld, die in combinatie kunnen aangewend worden. Enerzijds is er een **portfolio**, anderzijds de bestaande **Baso-fiche** – beide moeten dynamisch zijn en op geregelde tijdstippen aan ouders worden voorgelegd.
- De Baso-fiche wordt bij voorkeur aangevuld met een expliciet, **gemotiveerd advies** voor het secundair onderwijs.
- Om tot een goed advies te komen moeten leerlingen, ouders én leerkrachten een goed zicht krijgen op het secundair onderwijs. Voor leerkrachten kan nascholing en opleiding daartoe bijdragen. Via **scholengroepen** kunnen actoren uit basis- en secundair onderwijs nauwer gaan samenwerken.
- Aandacht voor de **studiehouding** en het ontwikkelen en bijsturen ervan.
- Aandacht in de lerarenopleiding en nascholing voor de **sociale achtergrond** en diversiteit bij leerlingen, niet enkel gefocust op gender en etniciteit.
- Een opvallende determinant van studiekeuze blijkt **leesgierigheid** te zijn. Concreet moet werk gemaakt worden van **leesbevorderingsprojecten**.
- In realiteit zijn het de ouders die kiezen, door het **uitstellen van de studiekeuze** wordt de inspraak van de kinderen wellicht groter.
- Pleidooi voor een gemeenschappelijke eerste graad in autonome middenschoolen.
- Vooral nood aan de verandering van het **heersend denkkader** in onze samenleving, de ordening van de onderwijsvormen naar niveau van abstractie en theorie, waarbij technisch en beroepsonderwijs onderaan de ladder geplaatst worden.



4.7.2 Keuzes maken verschillen

Wie een echt boeiend artikel over onderwijskeuzes en sociale ongelijkheid wil lezen, gaat nu onmiddellijk op zoek naar het laatste nummer van het Tijdschrift voor Onderwijsrecht en onderwijsbeleid. En geef toe..... wie heeft dat nu niet op zijn nachtkastje liggen !



En anders vind je het op het sharepoint van het project.

“Keuzes maken verschillen” behandelt de rol die onderwijskeuzes spelen in de sociale reproductie van onderwijsongelijkheid in het licht van de hervormingsvoorstellen voor het secundair onderwijs.

Stevig onderbouwd, kritisch en glashelder....ook over keuze-bekwaamheid en -begeleiding. Lezen ! Doen !

Men onderscheidt drie types van onderwijskeuzes:

- a) Onderwijskeuzes buiten de leerplicht
- b) Collectieve onderwijskeuzes binnen de leerplicht
- c) Niet-collectieve onderwijskeuzes binnen de leerplicht

Schematisch:

Valt de keuze binnen het leerplicht-onderwijs?	Heeft de keuze betrekking op de duur of de aard van het onderwijs?	Wordt de keuze door alle leerlingen gemaakt ?	
		Collectieve keuze	Niet-collectieve keuze
Ja	Horizontale keuze	Keuze studierichting overgang basis- naar secundair onderwijs Keuze van een richting bij graadovergangen	Zittenblijven of afzwakken na mislukken Keuze na het B--attest
Nee	Verticale keuze	Blijven studeren of onderwijs verlaten	Bestaan niet
	Horizontale keuze	Keuze voor een bepaalde richting hoger onderwijs	

Er worden 20 studies vergeleken volgens het type keuze dat onderzocht werd.

Twee zaken springen er uit:

- 1) Alle studies vinden substantiële verschillen in de gemaakte keuze naargelang **de sociale achtergrond** : voor kinderen met een zwakkere sociale achtergrond betekent kiezen altijd verliezen !
- 2) Sociale verschillen in de gemaakte keuzes worden in het algemeen kleiner naarmate **leerlingen ouder** zijn.

Waarom is het dat leerlingen anders kiezen naargelang de sociale achtergrond ? Uitgangspunt is dat keuzes een functie zijn van drie elementen: de verwachte slaagkansen, de verwachte kosten en de verwachte opbrengsten van een extra onderwijsinvestering.

Vanuit de focus op 'verkeerde' onderwijskeuzes verwacht men vooral veel heil van het versterken van de keuzebekwaamheid van leerlingen.

De auteurs van dit artikel houden een pleidooi om **niet enkel** aandacht te geven aan de verbetering van de informatieverstrekking en van de begeleiding van leerlingen.

Zij pleiten voor het **verminderen van keuzes** als enige mogelijkheid om vooruitgang te boeken in termen van onderwijsongelijkheid.

In Vlaanderen laten we leerlingen VEEL kiezen, op JONGE leeftijd kiezen en, via het B-attest, ook MEER kiezen naarmate ze MINDER presteren ... een worstcasescenario...

5 Strategische keuzes voor OLB op school

Hoe kwaliteitsvol omgaan met deze invloeden ? Hoe implementeren op school ?

5.1 Ontwikkelen van stappenplannen i.s.m. CLB - vbn

Samen met het CLB kan je als school een stappenplan voor OLB ontwikkelen.

VCLB voorziet hiervoor een online-tool:

http://www.verruimjehorizon.be/Bijzondere_bepalingen/Stappenplannen/Stappenplannen/Voorbeeld_en/schoolondersteuning_stappenplannen-voorbeeld1_frame.htm

5.2 Praktijkgids leerlingenbesprekingen

De 'Praktijkgids Leerlingbesprekingen' van Inge Hummel introduceert ideeën om vanuit een handelingsgericht kader leerlingenbesprekingen effectiever te maken. Het boek is vooral bedoeld voor die scholen of teams die het klagen over leerlingen willen omzetten in acties voor leerlingen en docenten.

<http://www.maklu.be/MakluEnGarant/BookDetails.aspx?id=9789044126167>

Op een opbouwende en open manier spreken over leerlingen bevordert een goede begeleiding en evaluatie door hun hele schoolloopbaan heen.

De praktijkgids kan worden gebruikt als een analyse-instrument om de huidige situatie van de leerlingbesprekingen in kaart te brengen en om vervolgens een start te maken met het opzetten van meer effectieve leerlingbesprekingen.

Zo worden er concrete instrumenten voorgesteld: signaleringslijsten voor een leerlingengroep, voor individuele leerlingen, handelingsplannen, actiepunten, ...

Deze instrumenten kunnen gebruikt worden voor een effectievere onderwijsloopbaanbegeleiding.

Je kan ze downloaden op de website <http://www.cordys.nl/> - linkerkolom 'Leerlingenbesprekingen'



5.3 Vorming van leerkrachten

Een school en/of scholengemeenschap voorziet best vorming m.b.t. onderwijsloopbaanbegeleiding, bv. het voeren van loopbaangesprekken ?

Een voorbeeld van 'een loopbaangesprek' is de **inschrijving**.

Bij de inschrijving van een leerling moet er voldoende zorg besteed worden om de juiste leerling op de juiste plaats te krijgen. De inschrijver moet onder meer het studieaanbod van de school en de scholengemeenschap goed kennen, ook moet hij/zij vertrouwd zijn met de wettelijke toelatingsvoorwaarden. (zie 4.5)

Het VVKSO heeft hiervoor een mededeling geschreven : 'De inschrijving, sleutelmoment voor een optimale start + checklist'. U vindt deze mededeling terug op het sharepoint.

5.4 Communicatiestrategie naar ouders en leerlingen

Last but not least ...

In opvolging van het onderzoek 'Hoe ouders kiezen ?' verzamelde RESOC Kempen praktijkvoorbeelden m.b.t. het betrekken van ouders bij schoolloopbaanbegeleiding. De volledige brochure vindt u hier http://www.resockempen.be/uploads/Nieuwsbrief/Brochure_ouders.pdf



Een zeer leesbaar boek over overheids- en verenigingencommunicatie is

'Tante Mariette en haar fiets' Eric Gobin

<http://www.uitgeverij.vandenbroele.be/fondscatalogus/149.aspx>

	<p>Tante Mariette en haar fiets Handboek overheids- en verenigingencommunicatie</p> <p>Editor: Goubin E. Publicatievorm: Boek Kenmerken : Vastbladig ISBN-10: / ISBN-13: 978 90 4960 182 9 Aantal bladzijden: 300 Verschijningsjaar: 2009 Deel van reeks <u>Memori</u></p>
---	--